

MATSALU RAHVUSPARGI ÜHENE PANDUSEGA KUIVKÄIMLA EHITUSPROJEKT

TÖÖ NR.: 23124
PROJEKTI STAADIUM: Eelprojekt(EP)
PROJEKTI OSA: Arhitektuur (AR)
KÖIDE NR.: 01
VERSION JA KUUPÄEV: v023_17.01.2024

SELETUSKIRI

DOKUMENDI NR.: AR-3-01

AR OSA KOOSTAJA: Projektibüroo OÜ
Reg. nr.: 14426010
MTR nr.: EEP004195; EPE001445;
EEK001423; FPR000600; EEP004195
Aadress: Vana-Lõuna 39a-12, 10134, Tallinn
e-mail: info@projektiburoo.ee
Tel. nr.: +372 58 609 685

Koostaja: Regina Aibast

Vastutav arhitekt: Jane Teresk,
Volitatud arhitekt, tase 7
Kutsetunnistused: 156423, 166912
jane@projektiburoo.ee

EHITUSPROJEKTI KOOSSEIS

JOONISE NIMI

MÕÕTKAVA

23124_EP_AA-3-01_SELETUSKIRI

23124_EP_AR-5-01_POHIPLAAN

1:50

23124_EP_AR-6-01_LOIKED

1:50

23124_EP_AR-6-02_VAATED

1:50

23124_EP_AR-6-03_VAATED

1:50

LISAD

23124_EP_AR-9-01_MKA-kasiraamat

23124_EP_AR-9-02_mahuti-paigaldusjuhend

23124_EP_AR-9-03_hajaasustuse-reovesi

SISUKORD

1.	ÜLDOSA	5
1.1.	SELETUSKIRJA ÜLESEHITUS	5
1.2.	ÜLDANDMED.....	5
1.2.1.	Projekteerimistöö piiritus	5
1.2.2.	Ehitise asukoht	5
1.3.	ALUSDOKUMENDID.....	5
1.3.1.	Lähteandmed	5
1.3.2.	Normdokumendid.....	5
1.3.3.	Jäätmekäitlus	6
2.	ASENDIPLAAN	7
3.	ARHITEKTUUR	7
3.1.	ARHITEKTUURI ÜLDLAHENDUS.....	7
3.2.	ERIVAJADUSTEST TULENEVAD NÕUDED.....	8
3.3.	RAJATISE KONSTRUKTSIOONID.....	8
3.3.1.	Koormused	8
3.3.2.	Vundament	9
3.3.3.	Põrand.....	9
3.3.4.	Katus, katuslagi	9
3.3.5.	Välisseinad	10
3.3.6.	Avatäited.....	10
3.4.	RAJATISE TEHNILISED ANDMED	10
4.	SISEARHITEKTUUR.....	11
5.	TULEOHUTUS	11
5.1.	ÜLDANDMED.....	11
5.1.1.	Projekteerimistöö piiritus	11
5.1.2.	Alusdokumendid	11
5.2.	TULLEPÜSIVUSKLASS, KASUTUSVIIS JA KASUTUSOTSTARVE	11
5.3.	TULEOHUTUSE TAGAMISE PÕHIMÕTTED.....	11
5.3.1.	Tuleohutuskuja.....	11
5.3.2.	Tulekaitsetase	11

5.3.3.	Põlemiskoormus.....	12
5.3.4.	TULETÕKKESEKTSIOONID	12
5.3.5.	SUITSUÄRASTUS.....	12
5.4.	EVAKUATSIOONILAHENDUS.....	12
5.4.1.	Evakuatsiooniteed.....	12
5.4.2.	Juurdepääs katusele.....	12
5.4.3.	RAJATISSE KAVANDATUD TULEOHUTUSPAIGALDISTE LOETELU	12
5.4.4.	PÄÄSTEMEESKONNA JUURDEPÄÄS EHTISELE	12
5.4.5.	VÄLINE TULEKUSTUTUSVESI	12
6.	TEHNOSÜSTEEMID	12
6.1.	ÜLDANDMED.....	12
6.2.	KÜTE JA VENTILATSIOON	13
6.3.	VEEVARUSTUS JA KANALISATSIOON	13
6.4.	ELEKTRIVARUSTUS	13
7.	KESKKONNAKAITSE	13
8.	ILLUSTRATIIVNE PILT	15

1. ÜLDOSA

1.1. SELETUSKIRJA ÜLESEHITUS

Seletuskirjas on kajastatud teemad, mis haakuvad konkreetse objektiga. Kui mingi temaatika on kajastamata, siis ei ole see projekteerimise objektiks. Antud seletuskirjas on lahti kirjutatud arhitektuuri (AR) projekti osa.

1.2. ÜLDANDMED

1.2.1. Projekteerimistöö piiritus

Käesoleva projekti koosseisus käsitletakse projekteeritava ühekohalise kuivkäimla arhitektuurset lahendust. Tegu on tüüpprojektiga, millel konkreetne asukoht puudub. Projekti sidumisel tuleb lahendada konkreetse asukohaga seonduv osa eraldi. Arvestada asukoha piirangutega.

Projekti staadiumiks on arhitektuurse osa eelprojekt. Olles ehitusprojekti esimene, kõige väiksema detailsusega staadium, on selles kirjeldatud ehitise üldlahendused.

Käesoleva projektiga seatakse tingimused ja lähteülesanded projekteeritud kuivkäimla inseneriosade lahendamise ja kommunikatsioonidega varustamise osas.

Ehitusprojekti seletuskirjad, joonised jm projektiga seotud dokumendid moodustavad ühtse terviku ning neid tuleb käsitleda koos. Tekkinud küsimuste korral peab töövõtja enne tööde teostamist pöörduma projekteerija või tellija poolse täiendava informatsiooni hankimiseks.

1.2.2. Ehitise asukoht

Projektil puudub konkreetne asukoht, kuna tegu on tüüpprojektiga.

1.3. ALUSDOKUMENDID

1.3.1. Lähteandmed

Tellijal lähteülesandeks on projekteerida kuivkäimlate arhitektuursed lahendused, mis sobiksid looduslikesse asukohtadesse.

1.3.2. Normdokumendid

Projekteerimisel on lähtutud järgnevatest Eesti Vabariigis kehtivatest seadustest, määrustest, standarditest ja juhenditest:

- Riigikogu 11.02.2015 seadus „Ehitusseadustik“

- Riigikogu 05.05.2010 seadus „Tuleohutuse seadus“
- Siseministri 30.03.2017 määrus nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“
- Majandus- ja taristuministri 02.06.2015 määrus nr. 51 „Ehitise kasutamise otstarvete loetelu“.
- Majandus- ja taristuministri 17.07.2015 määrus nr 97 „Nõuded ehitusprojektile“
- Majandus- ja taristuministri 05.06.2015 määrus nr 57 „Ehitise tehniliste andmete loetelu ja arvestamise alused“
- EVS 932:2017 Ehitusprojekt
- EVS 843:2016 Linnatänavad
- EVS 812-7:2018 Ehitiste tuleohutus. Osa 7: Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded
- ET-1 0207-0068 „Hea ehitustava“
- EVS 939-3:2020 „Puittaimed haljastuses. Osa 3: Ehitusaegne puude kaitse“

1.3.3. Jäätmekäitlus

Ehitus- ja olmejäätmete kogumisel ja käitlemisel peab juhinduma järgmistest dokumentidest:

- Riigikogu „Jäätmeseadus“, vastu võetud 28.01.2004 (redaktsiooni jõustumise kuupäev 01.05.2023).
- Kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskiri

Jäätmeid tuleb koguda liigiti, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses. Liigiti kogumisest ülejäänud segunenud olmejäätmed tuleb anda sortimiseks üle läheduses paiknevale olmejäätmete töötlemise ettevõttele. Olme- ja biojäätmed sorteeritakse eraldi.

Jäätmekäitlust kinnisasjal korraldab kinnisasja omanik (territooriumi haldaja). Jäätmed tuleb koguda liigiti selleks ettenähtud suuruses kogumismahutitesse.

Ehitusjäätmete hulka kuuluvad puidu, metalli, betooni, telliste, ehituskivide, klaasi ja muude ehitusmaterjalide jäätmed. Asbesti sisaldavad ehitusjäätmed tuleb käidelda vastavalt ohtlike jäätmete käitlemise eeskirjale ja anda need üle ohtlike jäätmeid koguvale ettevõttele.

Ehitusjäätmed tuleb sortida liikidesse nende tekkekohal. Sortimisel lähtutakse jäätmete taaskasutusvõimalustest. Juhul, kui ehitusjäätmete tekkekohas puudub võimalus nende sortimiseks või see osutub majanduslikult ebaotstarbekaks, tuleb jäätmed anda töötlemiseks üle vastavale jäätmelooga jäätmekäitlejale, kes teeb selle töö teenustööna. Eelistada tuleb ettevõtet, kes tagab jäätmete täielikuma taaskasutamise.

Ehitusjäätmete valdajad on oma tegevuses kohustatud:

1. rakendama kõiki tehnoloogilisi ja muid võimalusi ehitusjäätmete liikide kaupa kogumiseks tekkekohas;
2. korraldama oma jäätmete taaskasutamise või andma jäätmed käitlemiseks üle jäätmeluba, keskkonnakompleksluba või jäätmekäitleja registreerimistõendit omavale

ettevõttele. Ohtlike ehitusjäätmete puhul on täiendavalt nõutav ohtlike jäätmete käitluslitsentsi olemasolu;

3. võtma tarvitusele abinõud tolmu tekke vältimiseks ehitusjäätmete paigutamisel konteineritesse või laadimisel veokitele;

4. koguma ohtlikud ehitusjäätmekogumised, väljaarvatud saastunud pinnas, liikide kaupa eraldi konteineritesse, mis on märgistatud vastavalt keskkonnaministri 29.04.2004 määruse nr 39 „Ohtlike jäätmekogumiste ja nende pakendite märgistamise kord“ nõuetele.

Ohtlike ehitusjäätmekogumiste konteinerisse ei tohi kallata vedelaid ohtlikke jäätmekogumisi nagu värvid, lakid, lahustid, liimid jne.

2. ASENDIPLAAN

Projekteeritav kuivkäimla tuleb paigutada konkreetse asukoha kohal, et olemasolev taimestik ei saaks kahjustada. Kui ilmneb oht säilitatava puittaimestiku kahjustamisele, tuleb puude tüved ümbritseda kaitsevõrguga vms. ehitustööde lõppedes tähistused eemaldada. Tuleb jälgida olemasolevate puude kaitsealasid, arvestada tuleb ka maa-aluse kogumismahuti kujadega. Samuti tuleks asukoha valimisel tagada vajalik mahuti teenindamine. Kuivkäimla vundament tuleb projekteerida pädeva isiku poolt vastavalt konkreetse asukoha pinnasele. Asukoha valimisel tuleb lahendada sademevee lahendus.

Soovitavalt võib kuivkäimla lähedusse projekteerida prügikasti, pingi jms.

3. ARHITEKTUUR

3.1. ARHITEKTUURI ÜLDLAHENDUS

Projekteeritav kuivkäimla on nelinurkse põhiplaani ühekorruseline A tähe kujuline roost viilkatusega puitkonstruktsioonidega rajatis. Katuse ulatub mõlemalt poolt peaaegu maapinnani. Katuseharjale on projekteeritud rookatusele omapärane horisontaalne roog, mida katavad omavahel seotud harimalgad. Otsaseinad on kaetud horisontaalse puitlaudisega. Kuivkäimla sissepääs asub otsaseinal, mille ees asub puidust mademega pandus. Panduse lahendust saab kasutada ka peegelpildis (vt. põhiplaani olevat katkendjoonega pandus). Panduse kalle on 6 kraadi, et oleksid tagatud erivajadustest tulenevatele nõuetele. Panduse osale lisada võrk terrassilaudadele, et vältida libisemise ohtu. Käsipuu on projekteeritud 900mm kõrgusega, millel on dubleeritud käsipuu 700 mm kõrgusel. Kogu rajatis koos panduse ja mademega on projekteeritud betoonist postvundamendile.

Ehitustööde lõppedes tuleb ümbritsev pinnas taastada.

3.2. ERIVAJADUSTEST TULENEVAD NÕUDED

Kuivkäimla on projekteeritud vastavalt:

- määrusele nr. 28 „Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele“;
- määrusele nr. 14 „Nõuded liikumis-, nägemis- ja kuulmispuudega inimeste liikumisvõimaluste tagamiseks üldkasutatavates ehitistes“.

Kuivkäimlale on projekteeritud 6° kaldega pandus, mis tagab ligipääsu ratastooliga inimesele. Pandus on 1.5m lai. Kuivkäimla uste ees oleval mademel on piisavalt ruumi, et ratastooliga saab ümber telje pöörata (1.5m).

Käsi puud on 900mm kõrgused, kus asub dubleeritud käsi puu 700mm kõrgusel.

Uksed avanevad vähemalt 90 kraadi ja väljapoole. Uste käepidemed asuvad 900mm kõrgusel põrandapinnast.

Klosetipoti kõrgus põrandast prill-laua pealispinnani on 470-500 mm. Paberrulli hoidja peab olema käeulatuses ning paiknema potist eespool. Klosetipoti külgedele peavad olema paigutatud käsitoed, nende pikkus peaks olema vähemalt 600 mm ning põrandapinnast käetoet ülemise servani võiks jääda 700 mm. Lähimasse külgeina võiks paigaldada L-kujulise käsi puu, teisele poole ülestõstetava käsi puu, mis paikneb poti keskjoonest 320 mm kaugusel. Ülestõstetav käsi puu võimaldab klosetipotile siirduda külgsuunaliselt. Käsi puude vahele võiks jääda minimaalselt 640 mm (sümmeetriliselt klosetipotiga). Käsi puu võiks olla pealt pigem lapik (ümardatud nurkadega), mitte ümara profiiliga ning kaetud plastik- või nailonkattega.

3.3. RAJATISE KONSTRUKTSIOONID

3.3.1. Koormused

Koormuste varutegurid leitakse vastavalt EVS-EN 1990:2002 standardis esitatud nõuetele. Vastavalt sellele üldiselt:

- muutuvkoormused $\gamma_Q = 1,5$
- alaliskoormused $\gamma_G = 1,2$

Koormuste osavarutegur vastavalt standardile EVS-EN 1991-1-1:2002:

- kandepiir seisundis $\gamma_Q = 1,5$
- kasutuspiir seisundis $\gamma_Q = 1,0$

Lumekoormus

Lumekoormuse normväärtus maapinnal $s_k = 1,5 \text{ kN/m}^2$. Katuse lumekoormuse kujutegur viilkatusel $\mu_1 = 0,48$. Tuule mõjul kuhjuva lumehange tegur μ_w vastavalt olukorrale, maksimaalselt $\mu_w = 2,5$.

Koormuste osavarutegur kandepiirseisundis on $\gamma_G = 1,5$ ja kasutuspiirseisundis $\gamma_Q = 1,0$ (EVS-EN 1991-1-3:2006). Koormused tehnoloogilistelt seadmetelt arvestatakse tegelike valitavate seadmete järgi hilisemas projekti staadiumis.

Tuulekoormus

Tuulekoormuse määramisel on arvestatud tuule baaskiirusega $v_{b,0} = 21$ m/s ja maastikutüübiga II. Maastikutüüp II on maastik, madala rohutaolise taimkattega ja üksikute takistustega (puud, hooned), mille vaheline kaugus võrdub vähemalt 20-kordse kõrgusega. Keskmise tuule baaskiirusrõhk $q_b = 0,4$ kN/m². Koormuse osavarutegur kandepiirseisundis on $\gamma_G = 1,5$ ja kasutuspiirseisundis $\gamma_Q = 1,0$ (EVS-EN 1991-1-4:2005).

3.3.2. Vundament

Kuivkäimla on projekteeritud betoonist postvundamendile. Vundamendi peab projekteerima pädev isik vastavalt konkreetsele asukohale.

3.3.3. Põrand

Põrand on projekteeritud puittaladele, mis on kahes kihis. Kuna tegu on külma ruumiga, siis põrand ei ole soojustatud. Põrandatalade peale on projekteeritud terrassilaudis, mis katab ka pandust ja madet.

PÕRAND P-1:

- Puidust terrassilaudis 28 mm
- Talad 50x150mm
- Talad 50x150mm

PÕRAND P-2:

- Puidust terrassilaudis 28 mm
- Talad 50x150mm

3.3.4. Katus, katuslagi

Kuivkäimlale on projekteeritud viiluga rookatus. Rookatus tuleb ehitada ja hooldada vastavalt muinsuskaitseameti käsiraamatule (vt. projekti lisa). Viilud ulatuvad peaaegu maapinnani, kattes kaks seinapinda täielikult. Katus on projekteeritud puitkonstruktsioonina. Katuse räästaalused ja kuivkäimla sees on katus kaetud puitlaudisega.

KATUSLAGI K-1:

- Rookatus
- Roov 32 mm

- Talad 50x150mm
- Roov 22 mm
- Puitaudis 22 mm

3.3.5. Välisseinad

Kuivkäimla kaks välisseina on projekteeritud puitsõrestikule. Kuivkäimla sees tuule vältimiseks on projekteeritud tuuletõke. Välissein on nii sise- kui välispinnal kaetud puitlaudisega.

VÄLISSEIN V-1:

- Puitlaudis 22 mm
- Tuuletõkke kangas
- Puitsõrestik 50x50mm
- Puitlaudis 22 mm

3.3.6. Avatäited

Kuivkäimla uste kohal olev kolmnurkne aken on puitraamiga, 2-kordse klaaspaketiga aken. Kuivkäimla ukSED on puituksed. Uksed on kaetud vertikaalse välisseina imiteeriva puitlaudisega.

3.4. RAJATISE TEHNILISED ANDMED

Andmed kuivkäimla kohta:

	EP
Ehitisealune pind (m ²)	16,7
Maapealsete korruste arv	1
Maa-aluste korruste arv	0
Kõrgus (m)	5,0
Pikkus (m)	4,9
Laius (m)	2,7
Suletud netopind (m ²)	6,8
Köetav pind (m ²)	0
Maapealse osa maht (m ³)	41,0
Tehnopind (m ²)	0
Tulepüsisusklass	TP-3

4. SISEARHITEKTUUR

Seinad ja katuse viilust tekkinud seinad on kaetud puitlaudisega. Põrand on kaetud sama terrassilaudisega nagu ukse ees olev pandus ja made. Kuivkäimlasse on projekteeritud ainult käimlapotid.

5. TULEOHUTUS

5.1. ÜLDANDMED

5.1.1. Projekteerimistöö piiritus

Käesolev projektiosa käsitleb projekteeritava kuivkäimla tuleohutuse osa nõudeid ning lahendusi.

5.1.2. Alusdokumendid

Projekti koostamisel aluseks on järgnevad alusdokumendid:

- Riigikogu 05.05.2010 seadus „Tuleohutuse seadus“
- Majandus- ja taristuministri 17.07.2015 määrus nr 97 „Nõuded ehitusprojektile“
- Siseministri 12.12.2022 määrus nr 44 „Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele
- ning nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule“
- Siseministri 30.03.2017 määrus nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“
- EVS 812-1:2017 Ehitise tuleohutus. Osa 1: Sõnavara
- EVS 812-6:2012/A2:2017 Ehitise tuleohutus. Osa 6: Tuletõrje veevarustus
- EVS 812-7:2018 Ehitise tuleohutus. Osa 7: Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded

5.2. TULLEPÜSIVUSKLASS, KASUTUSVIIS JA KASUTUSOTSTARVE

Rajatise tulepüsivusklass - TP3

Rajatise kasutusviis - IV kasutusviis

Kasutusotstarve - Muu nimetamata spordi- või puhkerajatis (24129)

5.3. TULEOHUTUSE TAGAMISE PÕHIMÕTTED

5.3.1. Tuleohutuskuja

Projekteeritud kuivkäimla tuleb paigutada konkreetse asukohta nii, et tuleohutuskujad on tagatud, mis on 8m.

5.3.2. Tulekaitsetase

Ei määrata.

5.3.3. Põlemiskoormus

Projekteeritava hoone põlemiskoormus on alla 600 MJ/m².

5.3.4. TULETÕKKESEKTSIOONID

Kuivkäimla moodustab ühe tuletõkkesektsiooni.

5.3.5. SUITSUÄRASTUS

Suitsuärastus hoonest toimub loomuliku tõmbega läbi avatavate uste.

5.4. EVAKUATSIOONILAHENDUS

5.4.1. Evakuatsiooniteed

Evakuatsioon toimub välisuste kaudu. Täidetud on evakuatsioonitee laiusle esitatav miinimumnõue 900 mm. Täidetud on väljumisteedel asuvatele ustele esitatavad nõuded:

- avanemine vähemalt 90 kraadi.
- ukse valgusava minimaalkõrgus vähemalt 2000 mm

5.4.2. Juurdepääs katusele

Katusele pääseb teiseldata redeliga.

5.4.3. RAJATISSE KAVANDATUD TULEOHUTUSPAIGALDISTE LOETELU

Rajatisse paigaldatakse esmased tulekustutusvahendid. Rajatisse on ette nähtud vähemalt üks tulekustuti, mis tuleb paigaldada vastavalt määrusele nr 39 „Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiul“.

5.4.4. PÄÄSTEMEESKONNA JUURDEPÄÄS EHTISELE

Päästemeeskonnale tuleb konkreetse asukohas tagada ligipääs igale rajatise küljele.

5.4.5. VÄLINE TULEKUSTUTUSVESI

Lähim tulekustutusvesi tuleb tagada vastavalt konkreetsele asukohale.

6. TEHNOSÜSTEEMID

6.1. ÜLDANDMED

Käesolevas peatükis käsitletakse hoone tehnosüsteemide lahendusi eelprojekti mahus: projektis on esitatud põhimõttelised lahendused, täpsemad lahendused antakse eriosade projektide põhi- või tööprojektistaadiumites.

6.2.KÜTE JA VENTILATSIOON

Rajatises puudub küte. Kuivkäimlasse on projekteeritud loomulik ventilatsioon läbi värskõhuklapi, mis on projekteeritud tagumisele otsaseinale.

6.3.VEEVARUSTUS JA KANALISATSIOON

Ühekohalise kuivkäimla kanalisatsiooni lahendus on projekteeritud maa-aluse kogumismahutiga. Mahuti suurus on Ø1000. Kogumismahutile on projekteeritud tuulutustoru läbi katuse, mis tagab mugavama kuivkäimla kasutuse. Mahuti tuleb paigaldada vastavalt paigaldusjuhendile.

Rajatisel vee ühendus puudub.

Lähtuda Keskkonnaministeeriumi juhendmaterjalist „Juhendmaterjal hajaasustuse reoveekäitlussüsteemide kavandamiseks, valikuks, ehitamiseks ja hooldamiseks“.

Vee-ja kanalisatsiooni varustuse osa tuleb projekteerida pädeval isikul.

6.4.ELEKTRIVARUSTUS

Kuivkäimlal puudub elektrivarustus.

Vastavalt konkreetsele asukohale saab projekteerida välisvalgustust.

7. KESKKONNAKAITSE

Ehitustööde teostamisel tuleb arvestada maa-ala kaitseeržiimist tulenevate piirangutega. Tööd tuleb kooskõlastada ja organiseerida mh Looduskaitseaduses ja kaitseala kaitsekorda reguleerivates dokumentides sätestatust lähtuvalt.

Keskkonnakaitse eest ehitusplatsil ja sellega vahetult piirnevatel aladel vastutab Ehituse Töövõtja vastavalt Eesti Vabariigis kehtivatele õigusaktidele ja nõuetele ning Tellija pool kehtestatud juhistele. Töövõtja vastutab kõikide ehitustegevuse käigus tekitatud kahjustuste, ka tööalast väljaspool olevate eest. Töövõtja on kohustatud omal kulul likvideerima kõik ehitusaegsed kahjustused. Tekkinud kahjustused alal likvideeritakse lähtuvalt konkreetsest juhtumist kooskõlastades tegevuse Tellija ning vajadusel Keskkonnaametiga.

Tööde ajagraafik on vaja kooskõlastada Tellija ja Keskkonnaametiga. Ehitustöid ei tohi planeerida lindude pesitsus perioodile (oriienteeruvalt 01.04.-31.07.). Enne ehitustööde algust on Ehituse Töövõtja kohustatud tööde algusest kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis teavitama nii Tellijat kui ka Keskkonnaametit.

Projektiga ette nähtud tööd tuleb teostada viisil, mis tööala ning selle ümbruse pinnast ja taimkatet võimalikult vähe kahjustaks (mh tallamine). Ehitustöödel kahjustatud pinnas tuleb

tasandada, tasandatud aladele kõrreliste ega muu seemne segu ei külvata, vaid lastakse taastuda looduslikul taimestikul. Välja kaevatud ja üle jääv pinnas veetakse ära või kasutatakse materjali sobivuse korral kahjustatud pinnase täiteks. Keelatud on pinnase planeerimine taimkattega alale. Taimekaitsemürkide kasutamine (keemiline umbrohutõrje) mistahes eesmärgil ja viisil ehitus- ja hooldustööde tegemiseks on rangelt keelatud.

Kaitsealuse taimeliigi esinemisel tööalal tuleb taim/taimede kasvuala tähistada ja vajadusel piirata (vajadusel konsulteerida Tellija esindaja või Keskkonnaametiga).

Võimalikult vältida transpordivahendi rööbaste tekkimist varustusteedel (võimalusel transportida materjal vihmavabal perioodil, kui maapind on tahenenud); võimalikud mootorsõidukite rööpad varustusteedel tuleb tasandada. Võimalikud kahjustused likvideeritakse lähtuvalt konkreetsest juhtumist kooskõlastades Tellija ja vajadusel Keskkonnaametiga.

Ehitus- ja hooldustööde käigus tuleb kasutada mehhanisme ja tehnoloogiaid, mis välistavad kütte- ja määrdeainete vm keskkonnareostust tekitavate ainete sattumise pinnasesse ja taimestikule.

Ehitusmaterjali, lammutatavat materjali ja töödega seotud tehnikat, ajutisi tarindeid jm võib hoida selleks ette nähtud aladel.

Ehitusmaterjalide lõikamine ja ettevalmistamine võib toimuda selleks ette nähtud laoplatsidel. Puitmaterjali saagimine objektil on lubatud juhul, kui kasutatakse saepuru kokku koguvat tehnoloogiat.

Peale tööde lõpetamist tuleb tööpiirkond puhastada ehitusprahist, materjalidest, väljakaevatud pinnasest jms. taastades piirkonna endise välisilme ja kvaliteedi.

Ehitaja peab vältima saasteainete sattumist looduskeskkonda. Puidukonservant, kütused, õlid jm ehitusel kasutatavad võimalikud keskkonda saastavad vedelikud peavad olema ladustatud lekkekindlalt. Kütuste ja õlide ladustamine objektil on keelatud, ehituseks kasutatavate immutite, värvide jm ladustamine on lubatud vaid vastavate kemikaalidega seotud tööde teostamise ajal, kui objektil viibivad töölised. Kemikaale ei ole lubatud laoplatsidel hoida järelevalveta. Puidukonservanti, sh lõikepindade immutusvahendit tuleb hoida, kasutada, käidelda ja utiliseerida vaid tootja poolt lubatud juhiseid järgides.

Kui ilmneb oht säilitatava puittaimestiku kahjustamisele, tuleb puude tüved ümbritseda kaitsevõrguga vms. Ehitustööde lõppedes tähistused eemaldada.

Looduskeskkonna kaitse abinõusid peab Töövõtja rakendama ehitustööde maksumuse arvel.

8. ILLUSTRATIIVNE PILT

*Seletuskirja koostas: Regina Aibast
Seletuskirja kontrollis: Jane Teresk, vastutav spetsialist*